

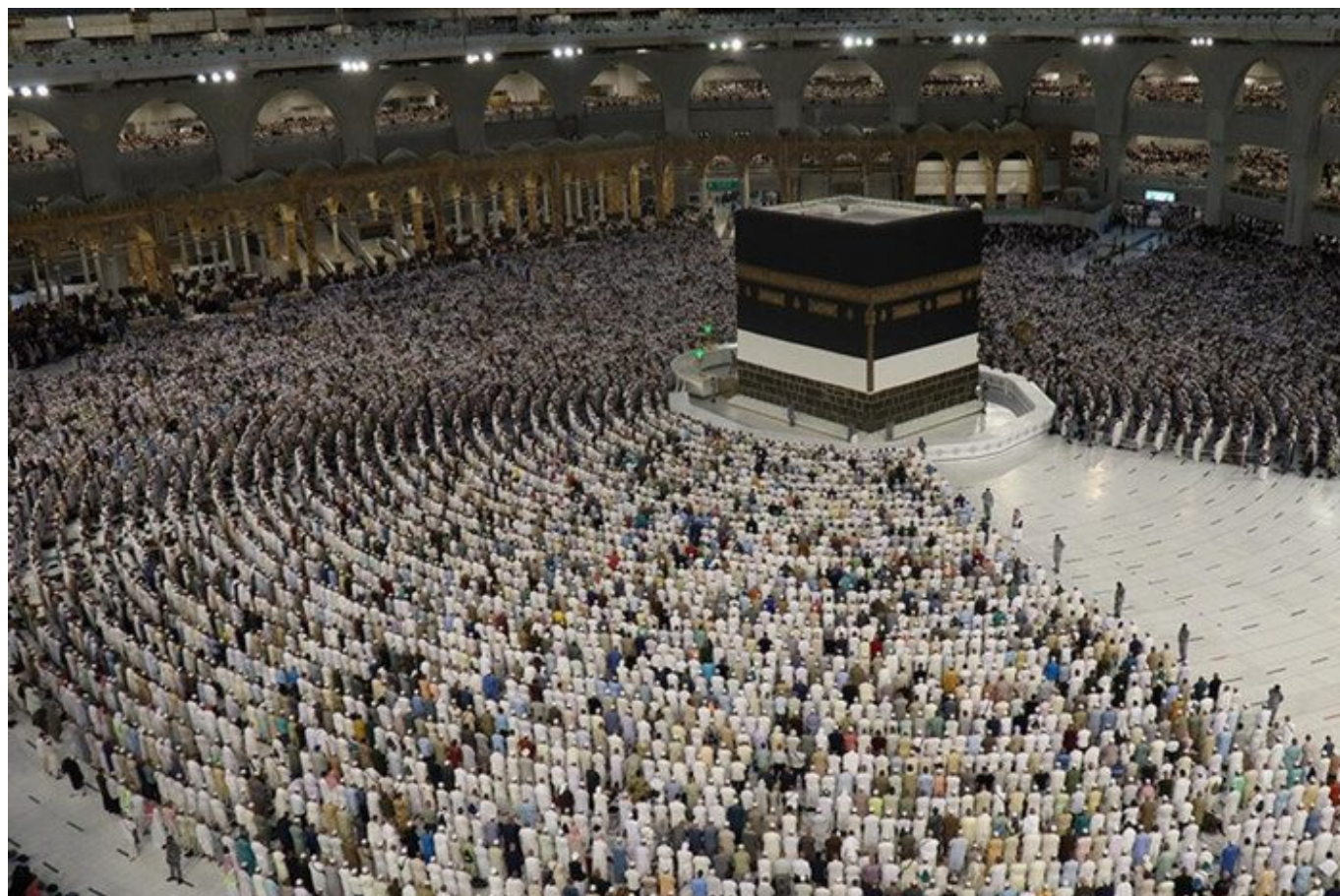
Eýranyň tarapdarlary haj parzyna päsgelçilik döredip bilermi?

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Eýranyň tarapdarlary haj parzyna päsgelçilik döredip bilermi?

EÝRANYŇ TARAPDARLARY HAJ PARZYNA PÄSGELÇILIK DÖREDIP BILERMI?

Ýoldaş Mukteda es-Sadr bir ýyl öň beren beýanatynda Yrakda mukaddes kümetlere zyýarat edýänlere duşmançylykly syýasy şygarlara gygyrmazlygy hem-de Saud Arabystanlylardyr Eýranlylara nyşana almazlygy duýdurypdy.

Sadr munuň galp watansöýüjilik şygaryny öňe sürüp, agzalalygy we bulagaýlygy döretmekligi maksat edinýändigini aýdypdy.

Arasynda husilerdir yrakly milisiýa otrýadlarynyňam bolan Eýranyň tarapdarlygyny edýän toparlaryň edil häzir haj parzyny bozmak we bu dini möwsümi syýasy hadysa öwürmek howpuny

abandymak arkaly edýän zatlary-da şudur.

Bular ýaly betpygylly işler öz-özünden we tebigy ýagdaýda bolmaýar, syýasy we howpuzlyk taýdan öňünden taýynlanýar.

Eýran hökümetiniň haj parzynyň dowam edýän möwsümünde we umuman Saud Arabystanynda mesele döredilmejekdigine beren sözlerine we wekillerine-de muny ýerine ýetirmegi barada görkezme berendigine garamazdan, munuň aňyrsynda eýranly güýçleriň durmagy o diýen daşdaky ähtimallyk däl.

Şonsuzam arap kommunistleri bilen birlikde Tährana wepaly adamlaryň gatnaşmagynda haj möwsümini sabotaž etmäge we Saud Arabystanyna garşy gitmäge çagyryýan meçew beriji kompaniýa bilen munuň yşaratyny bireýýämden berdiler.

Şu gün we galan günler haj möwsüminiň iň esasy günleridir hem-de ýurtlaryň haj parzyny ýaramaz maksatlar üçin ulanmazlyk we muny syýasy hadysa öwürmezlik borçlulyklaryna näderejede eýerýändiklerini görkezer.

Eger mukaddes haj parzy syýasat üçin sahna bolmaly bolsa, ýer eýesi Saud Arabystanynyň muny öňden bäri garşydaşlaryna, eýranlylara, husilere we geçen onýyllyklarda pikir bölünişigine düşen güýçlere garşy ulanmaga has köp haky bolardy.

Saud Arabystany eýýäm ýüz ýyla golaý wagt bäri haj möwsümini we umuman mukaddes ýerleri бүтін bularyň barsyndan daşda saklady, beýleki ýurtlar we režimler bilen geçmişde bolup geçen syýasy düşünişmezliklere garamazdan, haj möwsümünde olara garşy uruş çagyryşyny etmedi, çykyş guramady, syýasy ugruny jar etmedi.

Şonuň üçinem mukadde Mekke-Medine we haj zyýaratt dünýäniň bitarap yslamy mekanyna öwrüldi.

Yslam dünýäsi muny toparlaryň we syýasy güýçleriň haj möwsümini we Mekgäno öz maksatlary babatynda ulanmaga synantşan taryhdaky mysallaryndan göre-göre geldi.

Taryhda haj möwsümünde karmatlaryň eden çozuşynyň iň gorkunç heläkçilikleriň birine öwrülişi ýaly haosyň höküm süren günleri yzda galdy. Karmatlar haj zyýaratyna gelenden bolup, Mesjidi-Harama yhramly girdiler, soňra yhramlarynyň aşagyndan bukup gelen gylyçlaryny çykaryp, ideologiýalaryna garşy çykan beýleki hajylary gylyçdan geçirdiler we on sekiz günläp mukaddes şäheri taladylar.

Haj zyýaratyny syýasy çaknyşyklaryň we ýigrini günläp dowam eden sebitleýin oňsuzlygyň arenasyna öwürdiler.

Eger haýsam bolsa bir pikire ynanýan islendik kişi muny impozirlejek we aýratynam Mekgedir haj zyýaratynda görkezjek bolsady, haj parzy sünnilerdir şaýylardan ybarat musulmanlaryň özi bilen «El-Kaide», YŞYD» ýaly ekstremistik toparlaryň arasyndan öňi-ardy görünmeýän çaknyşyklaryň bolýan ýerine öwürüldi.

Edil Jüheýmanyň «Mesjidi-Haramy» eýelemäge synanyşmagy, howpsuzlyk güýçleri ara girip, bu jenaýaty soňlandyryança iki hepdeläp ol ýerde namaz okalmagyna päsgel bermegi we «Mesjidi-Haramyň» içinde gan dökmegi ýaly.

Bu hadysa «Kemp Dewid» ylalaşygy dartgynlylyklarynyň bolýan döwründe bolup geçipdi.

Eger her yslamy topar öz prinsipini haj parzyna we hajylara etdirjek bolsa, onda Orta Aziýaly hajylaryň Orsyýete, beýleki bir topar hajynyňam Hytaýa garşy çykyşlary edýändiglerini görerdik.

Ýene bir bölegi-de Arafat dagynda amerikan baýdaklaryny ýakardy.

Garşydaşlary tarapyndan hut yslamy režimlere garşy tapgyrlaýyn çykyşlar bolup geçerdi.

Sünniler şaýylara, palestinalylaram palestinalylara garşy çykyş ederdiler.

Ýoldaş Mukteda Sadr Nejebe we Kerbela gelen zyýaratçylaryň öz şygarlaryndan başga hili syýasy şygarylary bilen gelmegini we Hezreti Hüseyiniň hormatyna geçirilýän Erbain ýörişini sebitleýin çaknyşyklaryň bolýan meýdanyna öwürmeleri bilen ylalaşyp bilermi?

Geçen ýyl yrakly zyýaratçylar pikir we syýasy sebäplerden ötri eýranly hajylaryň üstüne hüjüm edipdi.

Ýoldaş Mukteda Sadr şol döwür bu dini çäräni bozmaga synanyşýanlara gahary gelipdi we munuň aňyrsynda ýa BAAS-çylaryň, ýa-da «ugursyz üçlügiň», ýagny Şaýy Koordinasion çarçuwasynyň durandygyny aýdyp, olary aýyplapdy.

Haj parzynyň dowam edýän günlerinde syýasy hereketlere gapyny açmagyň özi duşmançylyklaryň möwjemegine we uruşlaryň tutaşmagyna getirer.

Musulmanlaryň öz arasynda gadymdan bári dowam edip gelýän oňuşmazlyklar Gazadaky hadysalardan has howpludyr.

Abdyrahman RAŞID.

Şenbe, 15.06.2024 ý. Publisistika